

ב"ה

פרשת ברכה

ולא קם כמשה

ברכה לד י"ד

וכי אפשר להידמות למשה רבינו?

לכאורה אינו מובן איך אפשר לומר שכל אחד מישראל צריך ללמוד הוראה מהדברים שדיבר הקב"ה למשה - וכי אפשר להידמות למשה רבינו!?

יש דין בשולחן ערוך הלכות כבוד רבו ותלמידי חכמים¹ ש"האומר לחבירו איני מקבל ממך אם היית כמשה, מלקין אותו משום בזיון", כיון שאף אחד אינו יכול להידמות למשה רבינו, כמו שכתוב² "ולא קם גו' כמשה"³, וכיון שהתורה אומרת "ולא קם גו'", הרי אף אחד אינו יכול להיות כמו משה, ולכן אסור להידמות למשה, ועד שמגיע עונש על זה; ולכן מצינו שכאשר רוצים להידמות למישהו, מזכירים יהושע בן נון (שהיה לאחרי משה רבינו), כדברי הגמרא⁴ "אי אמר לי יהושע בן נון משמיה לא צייתנא ליה", אבל למשה רבינו אסור להידמות.

ואם כן, איך אפשר לומר שהדברים שדיבר הקב"ה עם משה רבינו הם הוראה לכל אחד מישראל?

ויובן על פי דברי הגמרא במסכת ברכות⁵ על הפסוק⁶ "ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה וגו'", "אטו יראת שמים מילתא זוטרתא היא", ומשני, "אין, לגבי משה מילתא זוטרתא היא", והיינו, שכיון ש"לגבי משה מילתא זוטרתא היא", הרי זה נתינת כח לכל בני ישראל שגם אצלם תהיה יראת שמים "מילתא זוטרתא".

1 יו"ד סרמ"ב סל"ו.

2 ברכה לד, יו"ד.

3 ראה ט"ז שם.

4 חולין קכד, א.

5 לג, ב.

6 עקב יו"ד, יב.

וכפי שמבאר רבינו הזקן בתניא⁷, ש"כל נפש ונפש מבית ישראל יש בה מבחינת משה רבינו עליו השלום" (נוסף לכך ש"בכל דור ודור יורדין ניצוצין מנשמת משה רבינו עליו השלום ומתלבשין בגוף ונפש של חכמי הדור, עיני הדור", שהם נשיאי הדור, שזהו ענין "אתפשטותיה (דמשה) בכל דרא ודרא"⁸).

ובהכרח לומר שבחינת משה שבכל אחד מישראל היא אצלו בגילוי (ולא רק שישנו בשרש ומקור נשמתו, אבל אצלו הרי זה בהעלם), כי אם ענין זה הוא בהעלם, ויש צורך בעבודה ויגיעה לגלות זאת, כך, שפעולת ההתגלות היא "מילתא רבתי - "שוב אי אפשר לומר ש"מילתא זוטרתא היא". על כן צריך לומר, שהתגלות בחינת משה שבכל אחד מישראל היא "מילתא זוטרתא" (פחות או על כל פנים באותה מדה) כמו ענין היראה, ולכן אפשר לומר שאצל כל בני ישראל נחשב ענין היראה ל"מילתא זוטרתא".

ומובן, שמצד בחינת משה שבכל אחד מישראל, יכול כל אחד מישראל ללמוד הוראה גם מהדברים שדיבר הקב"ה למשה רבינו.

ומה שאסור להידמות למשה רבינו - הרי זה בנוגע למשה רבינו כפי שהוא בכללותו, היינו, שאף אחד לא יכול להיות כמו משה רבינו בכל הענינים, אבל בנוגע לענינים פרטיים יכול גם כל אחד מישראל להיות שוה למשה⁹.

ועל דרך שמצינו בגמרא¹⁰ שאמרו לאמורא "משה שפיר קאמרת", היינו, שבגלל שאומר ענין בתורה, נקרא בשם משה (אף שאין זה שמו, אלא יש לו שם אחר), כיון שבנוגע לתורה הרי הוא כמו משה רבינו.

ולכאורה אינו מובן: הרי "משה קיבל תורה מסיני ומסרה כו"¹¹, ואיך אפשר לומר שבנוגע לענין התורה הרי הוא כמו משה רבינו? - אלא שייכותו למשה היא רק בנוגע לפרט אחד בתורה, אבל לא בנוגע לכללות ענין התורה.

ועל דרך זה בעניננו: בכללות - אי אפשר להידמות למשה רבינו, אבל יש פרטים שבהם שוה כל אחד מישראל עם משה רבינו, כמו בנוגע לענין היראה, שנחשבת "מילתא זוטרתא" אצל כל אחד מישראל. ולכן יכול כל אחד מישראל ללמוד הוראה בעבודתו מהדברים שדיבר הקב"ה עם משה.

ועל פי זה יש לבאר הדין שתינוק שמתחיל לדבר אביו מלמדו תורה צוה לנו משה מורשה גו"¹² דלכאורה: למה צריך ללמדו דוקא הפסוק "תורה צוה לנו משה גו", ולא הפסוק "אנכי ה' אלקיך", שהוא יסוד באמונה, או

⁷ רפ"ב.

⁸ תקו"ז תס"ט (קיב, רע"א. קיד, רע"א). תניא פמ"ד.

⁹ ראה גם אג"ק חכ"ב ע' שסה.

¹⁰ שבת קא, ב. וש"נ.

¹¹ אבות רפ"א.

הפסוק "שמע ישראל גו'", שהוא ענין יחוד ה' בכל העולמות, וכיוצא בזה? - כי, היסוד הראשון [שלכן אומרים זאת לתינוק שמתחיל לדבר - שעדיין אינו מבין מה שמדבר, אבל יש אצלו ענין הדיבור בפועל ("המעשה הוא העיקר"), ועל ידי זה נחקק בו ענין זה]. הוא שאצל כל אחד מישראל צריך להיות ענינו של משה - ענין החכמה, ובאופן שגם בשכל וחכמה נרגש הביטול שלמעלה מהשכל; והכח על זה בא בירושה - "מורשה גו'".

קטע משיחת ש"פ וארא, מבה"ח שבט, רשימת השומעים בלתי מוגה.

תו"מ ה'תשל"א חוברת ח"א ע' 5.

¹² ריש הל' ת"ת לאדה"ז - מסוכה מב, א.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולע"י הרב גבריאל נח וזוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"ת ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה, צבי"ה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה